

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Journalistik

“– Om vi kommer till Sverige ...Där är vi välkomna, visst?”

*En kvalitativ studie om hur representationen av
flyktingar har förändrats över tid i genren
reportage i Aftonbladet.*

Författare: Amanda Hedberg

Författare: Julia Rindhagen

Handledare: Anna Edin

Examinator: Renaud de la Brosse

Termin: HT17

Ämne: Journalistik

Nivå: Kandidat

Abstract

Author: Amanda Hedberg & Julia Rindhagen

Title: “If we come to Sweden ...Will they welcome us?” A qualitative studie of how the representation of refugees have changed over time in the genre reportage in the newspaper Aftonbladet.

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 41

The aim of this study was to examine if there were any differences in how the swedish newspaper Aftonbladet represented refugees over time. The main question examined was: How do the newspaper Aftonbladet represent refugees in the genre reportage over time? We added three more questions in order to get a more precise result. The questions were: Which discourses were found in the years 1995, 2005 and 2015, were there any differences or similarities? Have the representations of the actors of the text changed? How can the texts contribute to stereotypes of refugees in order of the postcolonial theory with focus of “us” and “them”?

We made a critical discourse analysis of 15 reportages over time. Five reportages of three different years; 1995, 2005 and 2015. The result showed that Aftonbladets representation of the refugees over time in the genre reportage had an up going curve in the focus area of “us” and “them”. Through all the examined years, the refugees were described as victims. In 2005 Aftonbladet started to represent the refugees as “the others” and in 2015 the refugees started to be described as “a threat”.

Keywords

Journalism, Aftonbladet, newspaper, refugees, critical discourse analysis, representation, “us” and “them”, “the others”, stereotypes, postcolonial theory

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
2 Bakgrund	3
2.1 1995	3
2.2 2005	4
2.3 2015	4
3 Tidigare forskning	6
3.1 Mörk magi i vita medier	6
3.2 Stereotyper i förvandling	7
3.3 De andra	7
3.4 Invandrare, flyktingar och rasistiskt våld i nyhetsjournalistiken	8
3.5 Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress	9
3.6 Kända men inte erkända: Skildringen av Avpixlat och andra invandringsfientliga nätmedier i fem svenska dagstidningar	10
4 Teori	11
4.1 Socialkonstruktionism, diskurs och representation	11
4.2 Postkolonialism, "vi" och "dem" och stereotyper	12
4.3 Sammanfattning	15
5 Metod och material	16
5.1 Kritisk diskursanalys	16
5.2 Tillvägagångssätt	16
5.3 Material och urval	18
5.4 Forskningsetik och etiska överväganden	19
5.5 Metodkritik	20
5.6 Reliabilitet och validitet	20
6 Analys	22
6.1 1995	22
6.1.1 Flyktingarna	22
6.1.2 De onda	24
6.1.3 Europa	26
6.2 2005	27
6.2.1 Flyktingarna	27
6.2.2 De onda	28
6.2.3 Europa	29
6.3 2015	30
6.3.1 Flyktingarna	30
6.3.2 De onda	32
6.3.3 Europa	32
7 Slutsats och diskussion	35
7.1 Slutsats	35
7.1.1 Flyktingarna	35
7.1.2 De onda	36
7.1.3 Europa	36

7.2 Sammanfattande slutsats	37
7.3 Diskussion	38
7.4 Förslag på vidare forskning	41
Referenslista	42
Bilagor	I
Lista över utvalda tidningsartiklar från Aftonbladet	I

1 Inledning

Sedan urminnes tider har människor lämnat sina hem med förhoppning om att få ett bättre liv på en ny plats. Orsaker som exempelvis krig, naturkatastrofer, fattigdom, sociala och politiska situationer gör att grupper eller individer beslutar sig för att flytta eller tvingas att fly (Castles, De Haas & Miller, 2014). I denna studie går dessa människor under benämningen flyktingar (Nationalencyklopedin, 2017). Invandring till Sverige sträcker sig nästan lika långt tillbaka i historien som till 1100-talet då det svenska riket började ta form. Under tidsåldrarna senmedeltiden, stormaktstiden och efter andra världskriget skedde kraftig invandring till Sverige. Även i modern tid tar Sverige årligen emot flyktingar och invandrare från hela världen (Svanberg & Tydén, 1999). Enligt Statistiska centralbyrån (2017) har invandringen till Sverige från krigsdrabbade länder ökat de senaste tio åren. Särskilt från länderna Afghanistan, Irak, Somalia, Eritrea och Syrien. Under 2016 invandrade totalt 163 005 människor, vilket är en rekordsiffra för Sverige. En anledning är det pågående kriget i Syrien och flyktingkatastrofen som tog sin början 2015 då miljontals människor flydde till Europa och därmed Sverige. Ungefär 30 procent av de människor som kom till Sverige under 2016 var från Syrien. Det som i nuläget tillför mest till Sveriges befolkningsökning är invandringen och i slutet av 2016 bodde ungefär 1,7 miljoner personer i Sverige som är födda utomlands (Statistiska centralbyrån, 2017).

I takt med den senaste tidens omfattande invandring har diskussion och debatt kring invandring och flyktingar fått stort utrymme inom svensk politik och nyhetsjournalistik. Bland annat tog sig Sverigedemokraterna, med sin invandringspolitik som hjärtefråga, in i riksdagen 2010 med 5,7 procent för att sedan vid det senaste valet 2014 öka till 12,9 procent och bli Sveriges tredje största riksdagsparti (Statistiska centralbyrån, 2017).

Vad som diskuteras i samhället har medierna stor makt över. Och mediernas jobb är att förmedla nyheter i samhället. Flyktingkatastrofen och invandring är något som berör människor och som syns mycket i nyhetsjournalistiken. Det befolkningen läser och matas med är det som sedan diskuteras i vardagen. Hur medierna skriver påverkar också hur publiken uppfattar ett fenomen (Häger, 2014). Alltså har medierna stor makt över hur bilden av flyktingar och invandrare som kommer till Europa och Sverige ser ut. I texter erbjuds underliggande budskap, diskurser, som publiken tolkar och uppfattar (Ahrne & Svensson, 2015). Begreppet diskurs kan förklaras som ett bestämt sätt att tala

om och förstå världen, eller en del av den. Med utgångspunkt i idén om att språk är strukturerat i olika mönster som våra uttalanden följer när vi är i sociala sammanhang. I den kritiska diskursanalysen ses diskurs som en social praktik som påverkas och formas av relationer mellan människor i ett samhälle (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Därför anser vi det är relevant och intressant att forska om hur svensk press väljer att beskriva och representera personer som kommer till Sverige. Hur och vad som skrivs om flyktingar påverkar deras levnadsvillkor när de kommer fram. Det påverkar även hur samhällsdebatten och politiken styrs i Sverige vilket i sin tur påverkar människorna som bor i landet. Vi hoppas med denna studie tillföra fakta som kan bidra till medvetenhet och förståelse för hur medierna genom beskrivningar och diskurser i text kan påverka bilden av flyktingar som kommer till ett nytt samhälle.

1.1 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att genom kritisk diskursanalys studera diskurser i reportage från kvällstidningen Aftonbladet för att på så sätt se hur representationen av flyktingarna har sett ut över tid. Vi väljer Aftonbladet eftersom det är en av Sveriges största tidningar och de bevakar det som händer just nu. Vi undersöker reportage från tre strategiska nedslag; 1995, 2005, 2015 och har utgångspunkt i socialkonstruktionism och postkolonial teoribildning med fokus på “vi” och “dem” och stereotyper.

För att uppfylla syftet har vi formulerat en övergripande frågeställning:

Hur representeras flyktingar i genren reportage i kvällstidningen Aftonbladet över tid?

För att kunna besvara den övergripande frågeställningen har vi valt att konkretisera tre mindre frågeställningar:

- Vilka diskurser syns vid åren 1995, 2005 och 2015, finns likheter och skillnader?
- Har egenskaper, beskrivningar och formuleringar, alltså representationen av textens aktörer det vill säga flyktingarna, de onda och Europa har förändrats?
- Hur kan texterna bidra till stereotypisering av flyktingar med utgångspunkt i postkolonial teori med fokus på “vi” och “dem”?

2 Bakgrund

I bakgrunden redogör vi för hur de olika flyktingsituationerna såg ut vid åren 1995, 2005 och 2015 samt hur invandringen till Sverige har förändrats under dessa år. Detta för att förtydliga delar som är relevanta för studien.

2.1 1995

Det jugoslaviska kriget som skulle splittra den socialistiska federativa republiken Jugoslavien till ett flertal självständiga republiker utbröt i mars 1991 i väpnade konflikter. Serbiens dåvarande president Slobodan Milošević och Kroatien dåvarande president Franjo Tuđman kom överens om att Serbien och Kroatien skulle dela på Bosnien och Hercegovina. Ett inbördeskrig i Jugoslavien hade nu nått sitt startskott. Från hösten 1992 till sommaren 1995 var det ett ständigt krig mellan länderna i forna Jugoslavien där runt 100 000 människor miste livet (Nationalencyklopedin, 2017). 1995 levde hundratusentals människor i ett splittrat Jugoslavien där terror, krig och etnisk rensning pågick. För första gången sedan andra världskriget tvingades rekordstora mängder av människor ut på flykt i Europa. Detta ledde till att drygt 100 000 jugoslaver, före detta bosnier, fick Sverige som sitt nya hemland (Migrationsverket, 2017).

År 1995 gick Sverige med i Europeiska Unionen, EU, under ledning av den dåvarande statsministern Ingvar Carlsson. Den 13 november 1994 hölls en folkomröstning där 52,3 procent av svenska folket tackade ja till medlemskapet som blev startskottet för gemenskap och integration med andra länder i EU (Regeringskansliet, 2017). Det svenska medlemskapet fick en betydande roll i flyktingfrågan och i slutet av 1990-talet hjälpte Sverige till med att evakuera kosovoalbaner från Makedonien till Sverige. 3 600 krigsdrabbade människor fick skydd i Sverige under ledning av FN:s flyktingorgan UNHCR (Migrationsverket, 2017). En gemensam asyl- och migrationspolitik för hela EU var ett av målen som det Europeiska rådet hade att börjat bygga år 1999 (Migrationsverket, 2017).

2.2 2005

2005 var året som den svenska riksdagen införde en ny lag, utlänningslagen, där avvisade personer fick chans till att få sina ärenden prövade på nytt av Migrationsverket. Detta ledde till att drygt 30 000 personer som tidigare nekats ett medlemskap i Sverige prövades om på nytt. Av dessa personer hade 8 000 hållit sig gömda innanför Sveriges gränser. Lagen var verksam mellan den 15 november 2005 och mars 2006 och innebar en ökning av den svenska befolkningen (Migrationsverket, 2017). År 2005 invandrade 65 229 personer och 95 750 personer invandrade 2006. Det visar en ökning på 30 521 personer där utlänningslagen haft stor betydelse för det ökade antalet (Statistiska centralbyrån, 2017).

I juli 2006 kom en förändring i lagen som innebar att kommunerna blev de ansvariga i en del av asylfrågan och skulle nu ta över ansvaret som Migrationsverket och Invandrarverket tidigare haft, nämligen att ta hand om de ensamkommande asylsökande barnen. Samtidigt skedde en stor ökning i antalet asylsökande. Tidigare siffror hade visat att det kom cirka 400 ensamkommande asylsökande barn per år men ökningen visade att siffrorna var uppåt flera tusen vilket blev en stark påfrestning för kommunerna (Migrationsverket, 2017).

2.3 2015

2015 pågick ett inbördeskrig i Syrien som tog sin början 2011 och som nu var värre än någonsin. Kriget orsakades av konflikter mellan regering och rebellgrupper som eskalerade 2015 då utomstående länder hade som högsta prioritet att stoppa inbördeskriget i Syrien. Styrkor från USA och Ryssland bombade i städer och stred mot bland annat de stora rebellgrupperna al-Qaida och Islamiska staten, IS, samtidigt som inbördeskriget fortsatte. Det syrianska folket splittrades och tvingades ut på flykt i Europa för att överleva (Nationalencyklopedin, 2017).

Under 2015 sökte mer än 1,2 miljoner människor asyl i något av EU:s länder. En tredjedel av dessa människor var syrier. Detta ledde till en politisk kris inom EU. Majoriteten av de asylsökande flyktingarna togs emot av Tyskland och Sverige (Nationalencyklopedin, 2017). Vid slutet av 2015 hade Sverige tagit emot 162 877 asylsökande där 51 338 personer var från Syrien där kriget var i full gång (Migrationsverket 2017). De andra länderna i EU hade en mer återhållsam inställning

till mottagandet av flyktingarna vilket ledde till att gränskontroller sattes upp för att påvisa förbud mot flyktingarna att ta sig in i dessa länder. En grov uppskattning av antal döda kom under våren 2016 då siffran visade 300 000 dödsoffer. Det splittrade Syrien ledde till att mer än fem miljoner flyktingar har sökt skydd i omvärlden (Nationalencyklopedin, 2017).

3 Tidigare forskning

Här presenterar vi först det rådande vetenskapliga forskningsfältet för vårt forskningsområde för att sedan fördjupa oss i de vetenskapliga studier som vi anser är relevanta att tillgå vår studie. Till stor del bygger vi kapitlet på medieforskaren och journalisten Ylva Brunes forskning om invandrare och flyktingar i dagspress eftersom den ligger nära vårt forskningsområde. Vi använder oss också av nyare studier med inriktning på invandringsfientlighet.

Den tidigare forskning som finns att tillgå på fältet som berör journalistik och invandring menar att invandring kopplas till problem och något hotfullt. Detta kan påverka ett rasistiskt tänkande och utveckla synsättet "vi" och "dem" i samhället. Gemensamt för forskningen vi tittar närmare på är att journalistiken på något sätt påverkar invandrare och flyktingar, oftast negativt. Det är i linje med forskning som handlar om nyhetsjournalistikens innehåll, som visar att nyhetsjournalistiken har en stark tendens att fokusera på problem och negativa företeelser när det gäller invandring.

3.1 Mörk magi i vita medier

Antologin *Mörk magi i vita medier* (Brune, 1998) synliggör hur invandrare och flyktingar gestaltas i medierna. Boken utgår från att medierna genom beskrivningar i artiklar förmedlar en hotfull bild av flyktingar som kan komma att leda till främlingsfientlighet mot människor från andra länder. Ylva Brune undersöker i kapitlet *Tårögda flickor och kusliga män* hur medierna konstruerade bilden av invandrare och flyktingar mellan februari och april 1993. De resultat som är relevanta för oss i Brunes analys är bland annat mönstret om att flyktingarna presenteras som ett kollektiv med fokus på hur många som kommer och samhällets kostnader för invandring. Dessutom menar hon att flyktinginvandringen framställdes som ett hot, som offer och en invasion (Brune, 1998). Här finns teori om att flyktingar i press blir en konstruerad grupp som kopplas till något hotfullt som kostar för samhället.

Eftersom vi ska undersöka hur texternas aktörer gestaltas är hennes analys om hur hjälporganisationer beskrivs i texterna relevant. För hjälporganisationerna är det en självklarhet och plikt att hjälpa flyktingar. Både av skälet att rika länder bör hjälpa

fattiga och att det skulle vara gottgörelse för kolonialism och imperialism som Europa har utsatt andra länder för.

3.2 Stereotyper i förvandling

Ylva Brune (2000) undersöker i sin studie *Stereotyper i förvandling* (2000) hur beskrivningar av flyktingar och invandrare från Mellanöstern och Nordafrika såg ut i svensk nyhetsjournalistik i mitten av 1970-talet och tio år senare. Studien som publicerades för Regeringskansliets MENA-projekt visar hur grupper av människor associeras med återkommande egenskaper som i sin tur kan leda till stereotypisering. Genom att kvalitativt analysera texter ur dagstidningar från olika årtionden kom hon fram till att mediernas förhållningssätt och inställning till invandrare och flyktingar från MENA-regionen har förändrats sedan mitten av 1970-talet. Istället för att fokusera på integrering menar Brune att invandrarna med åren blivit mer och mer identifierade med problem. Studien synliggör också mönster om att kvinnor porträtteras som ett offer som flytt en isolerad värld med förtryck och kommit till en ny, friare kultur i Sverige. Medierna beskriver också invandrarkvinnorna som annorlunda från kvinnor som lever i Sverige. Invandramannen kopplas däremot ofta ihop med våld- och sexualbrott mot kvinnor och beskrivs ha en annan kvinnosyn än den som råder i Sverige. Brune kunde se underliggande strukturer i texter om våldtäktsfall. När gärningsmannen var svensk beskrevs det som individuella undantag medan fall där gärningsmannen var invandrare fick en kulturell förklaring. Hon menar att det inom nyhetsjournalistik har formats en stereotyp av den muslimske mannen som den farliga våldsamma förtryckaren som vi måste skydda oss från.

Brunes forskning visar att texter inom nyhetsjournalistiken förmedlar olika bilder till publiken som kan leda till stereotyper av invandrare och flyktingar. Eftersom vi ska forska vidare om hur flyktingar beskrivs i nyhetsjournalistik och undersöka texter skrivna under kommande årtionden är det bra att vi vet hur det kunde se ut under 1975 och framåt. Då har vi ett bra utgångsläge och en medvetenhet när vi undersöker om det ser annorlunda eller liknande ut under 1995, 2005 och 2015.

3.3 De Andra

Lena Grip (2002) har i sin avhandling *Mediernas syn på De Andra* undersökt mediers roll i formandet av "de andra". Genom både kvalitativa och kvantitativa metoder har

hon analyserat texter som publicerats i anknytning till mordet på Fadime Şahindal som ägde rum den 21 januari 2002. Det empiriska materialet valdes strategiskt från fyra svenska tidningar; Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Texterna som analyserats publicerades mellan tidsperioden 21 januari 2002 till den 4 februari 2002. Syftet var att undersöka vilken bild av "de andra" tidningarna förmedlade i samband med mordet på Fadime och även redogöra för likheter och skillnader i hur de olika tidningarnas bilder av "de andra" såg ut. Hennes resultat visade framför allt att bilden av "de andra" som tidningarna förmedlade var kulturistiskt. "De andra" som i text var flyktingar eller invandrare beskrevs som kulturstyrda, omoderna människor som lever i förtryck. Därför blev hennes slutsats att bilden av "de andra" i medierna är en form av stereotyp. Studien visade också att det fanns skillnader mellan tidningarnas förmedlade bilder där Aftonbladet var den som gav mest balanserad och varierad bild.

Eftersom vi använder oss av begreppet "de andra" i vårt teoriavsnitt kan Grips forskning tillföra kunskap och förståelse för hur medier kan förmedla bilder som bidrar till stereotypisering. Det är även intressant att hennes resultat visade att Aftonbladet, som även vi ska undersöka texter från, gav den mest nyanserade bilden av invandrare. Dessutom drar Grip slutsatsen att mediernas bild förmedlar stereotyper, vilket vi är intresserade av att undersöka om våra texter gör.

3.4 Invandrare, flyktingar och rasistiskt våld i nyhetsjournalistiken

Ylva Brune (2004) har i sin avhandling undersökt hur svensk nyhetsjournalistik genom texter kan skapa gränser mot personer som hon benämner som "invandrare" eller "asylsökande" med utgångspunkt i att invandring kan ses som ett problem. Genom tre studier har hon undersökt hur nyhetstexter vid olika tidpunkter formar mönster och teman om studiens styrande begrepp, "flyktinginvandring", "rasistiskt våld" och "invandrare". Hon använde sig av diskursanalys enligt Fairclough och genomförde textanalyser av nyhetstexter.

De intressanta resultaten som hon fick fram är bland annat temat om att "flyktingströmmen" i nyhetsjournalistiken framställs som ett hot som kommer till Sverige. Även resultatet som visade att brott där gärningsmän var "asylsökande" eller "flyktingar" stod för 25 procent av allt som press publicerade om invandring under 1993

är relevant. Dessutom såg hon mönstret att nyhetsjournalistik ofta gestaltar “invandraren” som det motsatta till den idealiska bilden av en “svensk”.

Det är relevant för oss att ha Brunes forskning som grundförståelse när vi genomför vår forskning. Även vi vill undersöka hur nyhetstexter om flyktinginvandring ser ut och är skrivna. Framför allt teorin om att flyktingar i press gestaltas som onormala från det som kan ses som de normala svenskarna är relevant för oss att ha i bakhuvudet när vi undersöker teman i vårt empiriska material. Vi kan även undersöka om vår forskning finner likheter eller skillnader med Brunes som eventuellt kan styrka eller utveckla hennes teori om att nyhetsjournalistiken kan leda till en bild av flyktingar som något hotfullt. Vidare kommer vi även att utgå från Brunes teoretiska tolkningsram och postkolonialismens synsätt om “vi” och “dem”. Teorin, som bygger på kolonialis, utgår från att vissa människor kan ses som de bättre “vi” eller sämre “dem” är också relevant för vår studie när vi diskursivt vill undersöka flyktingars representationer i Aftonbladet över tid.

3.5 Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress

Niklas Bolin, Jonas Hinnfors och Jesper Strömbäck har skrivit kapitlet *Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress 2010–2015* i antologin *Migrationen i medierna – men det får en väl inte tala om* (Andersson Schwarz & Truedson, 2016). De gjorde en kvantitativ innehållsanalys av 1000 artiklar från ledarsidorna i Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet från den 1 januari 2010 till den 30 juni 2015 för att undersöka hur de skrivit om invandring och integration. Studien visade att ämnet invandring och integration dominerat ledarsidorna under hela tidsperioden. De såg även att 30 procent av artiklarna kunde kopplas till något parti och då var Sverigedemokraterna mest framträdande. De undersökte också om gestaltningen av invandringen var negativ, neutral/balanserad eller positiv. I ungefär 80 procent av fallen var gestaltningen neutral/balanserad. Aftonbladet visade på den minst negativa gestaltningen medan de andra tidningarna visade på mer negativ än positiv. Forskarna menar att deras studier visar att ledarsidorna till stor del fokuserat på att lyfta fram problem kopplade till invandring.

Eftersom studien är ny inom forskningsområdet är det spännande att den bekräftar det vi tycker att forskningsfältet slår fast, att invandringen gestaltas som ett problem i pressen.

Dessutom var Aftonbladet tidningen som minst gestaltar invandringen som ett problem vilket vi kan jämföra vårt resultat med.

3.6 Kända men inte erkända: Skildringen av Avpixlat och andra invandringsfientliga nätmedier i fem svenska dagstidningar

I antologin Migrationen i medierna – men det får en väl inte tala om (Andersson Schwarz & Truedson, 2016) finns även studien Kända men inte erkända: Skildringen av Avpixlat och andra invandringsfientliga nätmedier i fem svenska dagstidningar 2013-2015. Där genomför Jonas Andersson Schwarz och Johan Hammarlund en kvantitativ innehållsanalys av 300 artiklar publicerade mellan 2013 och 2015 i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Metro, Aftonbladet och Expressen. Det för att se hur sajter som Avpixlat, Exponerat, Fria Tider, Samtiden, Dispatch International, Nya Tider eller Nyheter Idag figurerade och beskrevs i svensk dagspress. Resultatet visade att Expressen skriver mest om och granskar sajterna medan Svenska Dagbladet gör det minst. Alla tidningarna kopplar sajterna till Sverigedemokraterna och de såg mönster om att skribenterna i artiklarna utgår från att sajterna är etablerade. Vidare menar de att journalister vill förtydliga att de tar avstånd från sådana sajter. För oss är det viktigt att förstå att hur journalister väljer att framställa något och koppla det till politik kan forma publikens uppfattningar och samtidigt påverka politiska partiers uppmärksamhet i press.

För att bygga vidare på forskningsfältet väljer vi att utgå från grundperspektiven socialkonstruktionism, diskursteori samt representation. Utifrån dessa bygger vi sedan på den kritiska postkoloniala teorin med fokus på “vi” och “dem” och stereotypisering när vi gör vår undersökning om hur flyktingar representeras i reportage i Aftonbladet över tid.

4 Teori

I följande teorikapitel presenterar och redogör vi för de teorier vår forskning bygger på. Här beskriver vi de teoretiska grundperspektiven; socialkonstruktionism, diskurst teori och representation som vi kombinerar med den kritiska postkoloniala teorin som grundas på den orättvisa konstruktionen mellan svarta och vita (Loomba, 2006). Där är begreppen stereotyper och "de andra" centrala för analysen av vår studie.

4.1 Socialkonstruktionism, diskurs och representation

Vår ramteori bygger på begreppet socialkonstruktionism som grundar sig i tanken om att samhället är socialt konstruerat. Verkligheten tolkas av människor på olika sätt beroende av den historiska och kulturella kontexten de är i. Känslan av kulturell gemenskap beror på samspel mellan människor i tiden de lever i (Brune, 2004). Samtidigt formar människor identiteter och sociala samhällsstrukturer i de sociala processerna (Berger & Luckmann, 1998). Eftersom vi lever i ett kulturellt samhälle med normer är det viktigt att utgå från socialkonstruktionism i vår studie. Flyktingar som kommer till Sverige har en annan kulturell bakgrund och samhällsbilden kan variera från den som råder här. Det är därför viktigt att vara medvetna om att identiteter som flyktingar får i Sverige formas i sociala processer mellan människorna här i Sverige och det påverkar hur samhällsstrukturen ser ut. Även vårt resultat är mycket beroende av tiden vi lever i just nu och den rådande världsbilden.

Enligt Lindgren och Lundström (2010) är det människors tolkningar av mönster i omgivningen, så kallade diskurser, som avgör den sociala konstruktionen och vår världsbild. Eftersom vi vill genomföra en kritisk diskursanalys tillämpar vi även diskurst teori i vår undersökning. Enligt Norman Fairclough (1995) utgår teori om diskurs från att språket i text, som ordval, beskrivningar och formuleringar, förmedlar ett underliggande budskap till läsarna. Han menar att diskurser bidrar till sociala relationer, identiteter och betydelsesystem vilket betyder att diskurserna i vårt empiriska material kan ha påverkan på hur människor beter sig i ett samhälle (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Texterna är formade i ett socialt sammanhang och vilka diskurser de förmedlar har påverkan på relationer i samhället (Fairclough, 1995). Tillsammans med diskurser i språket som verktyg konstruerar medierna vår samhällssyn. Det är därför inte alltid en objektiv bild av vår omvärld som förmedlas och därför har diskurser stor betydelse i hur saker framställs (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). I vår

undersökning av reportagen tar vi hjälp av diskursteori för att få förståelse för hur de olika aktörerna i texterna beskrivs genom språkanvändningen. Därför är det viktigt med insikt om hur diskurser kan skapas och förmedlas genom språket när vi gör en kritisk diskursanalys. Dessutom vet vi att diskurser i det empiriska materialet är beroende av skribentens tidsanda och den sociala och kulturella kontexten, precis som publikens tolkningar är.

Winther, Jørgensen och Phillips (2000) säger att språk i text formar representationer av verkligheten vilket innebär att vår omvärld får mening i tolkningen av diskurser. Dessa budskap som förmedlas och tolkas blir representationer av objekt i samhället. På så sätt kan läsarna via diskurser i artiklarna få en bild över hur flyktingarna representeras. Medierna har alltså stor påverkan när det kommer till att förmedla bilder av människor och situationer (Ahrne & Svensson, 2015). Representationer har en betydande roll i meningsskapandet i en kultur. Språket formar gemensamma förståelser om hur verkligheten ser ut på ett mentalt plan. Därför utgör representationen av objekt kulturella koder i samhället, som gör att något kan associeras med ett begrepp (Hall, Evans & Nixon, 2013). Enligt Lindgren (2009) kan representationer undersökas för att se hur något beskrivs och symboliseras. För att undersöka hur ett objekt framställs undersöks dess egenskaper. Eftersom vi i vår studie vill undersöka hur flyktingarna beskrivs via diskurser är de högst relevant för oss att se vad flyktingbegreppet kopplas till för egenskaper. Representationen av flyktingar i text är förutsättningar för hur de behandlas och bemöts i ett socialt samhälle och därför är det viktigt för oss att utgå från representation.

4.2 Postkolonialism, “vi” och “dem” och stereotyper

Loomba (2006) redogör för att Edward Saids bok *Orientalism* anses vara startpunkten för postkolonialismen. Där skriver Said om Europa som överlägset, humant och utvecklat. Orienten, de andra, beskrivs som stillastående, ojämnt och efterblivet. Denna konstruktion menar han har en betydande mening för att skapa identiteter. Den vita medelklassmannen ses som normen, därav blir svarta automatiskt “de andra” eftersom svart är olikt vitt. Man skiljer på den västerländska och icke västerländska kulturerna och skapar en känsla för att tillhöra “vi” eller “dem”. Enligt Loomba (2006) är det sådant som sociala gränsmarkörer, kön, etnicitet, klass och “ras” som fortfarande samarbetar för att bygga upp ett “vi” och ett “dem”. Eftersom flyktingarna som

representeras i vårt empiriska urval inte tillhör det västerländska samhället är det intressant att undersöka representationen av dem som betraktas som "dem" i förhållande till de västerländska, som i sin tur klassas som "vi". Därför anser vi att den postkoloniala teorin hjälper oss att besvara forskningsfrågan.

I vår studie är det viktigt att ha den här teoretiska grunden eftersom de flyktingar som representeras i det empiriska materialet har en annan kultur gentemot Sverige. Grunden i det postkoloniala teoretiska tankesättet landar i att den västerländska historien om att den rättfärdiga kolonialismen, Europas överlägsenhet på 1400-talet, fortfarande präglar det västerländska samhället (Brune, 2004). Kolonialismen innebar ett försök till att styra över ett lands infödda befolkning, bosättningen av land och mark och exploatering av resurser (McLeod, 2010). Även om inte Sverige deltog i kolonialismen räknas landet ändå som en del av västvärlden. Sveriges invånare definierar gränser för "svenskheten" och betraktar andra kulturer i relation till den svenska. Det i sin tur leder till ett skapande av ett "vi", Sverige, och ett "dem" som är utomstående på ett kulturellt och identitetsmässigt sätt (Eriksson Baaz, 1999). För vår studie är det viktigt att ha med postkolonialism som teori eftersom den historiskt tydliggör varför olika definitioner uppstår över tid. Det i förhållande till hur vi som människor fortfarande präglas av vårt förflutna och i så fall hur det ändras genom åren som går.

Postkolonialismen tog efter en del av kolonialismen men fokuserar på individer som inte behöver ha anknytning till en speciell plats. Postkolonialismen lyfter även fram kolonialismens avgörande betydelse för idéer om humanism och civilisation. Idag syns tecken på det som legitimerar över- och underordningsrelationer i samhället både lokalt och globalt (Loomba, 2006). Tankesättet som grundades under kolonialismen lever kvar i de moderna medierna. Här får även etniciteten och "rasen" en betydande roll menar Loomba (2006). För oss är det viktigt att kunna stödja vår undersökning i teorier om "vi" och "dem" när vi jämför texternas aktörer. Enligt Brune (2004) skapas en "vi-het" när gemensamma värderingar och kulturell gemenskap ligger inbäddade i en text. När denna "vi-het" skapas kan man även anta att det finns ett "icke-vi", de andra som definieras som "dem". Om någon eller några är annorlunda eller onormala anses de inte vara som "vi". Därför skapas symboliska gränser för att upprätthålla "vi-heten". Konstruktionen blir ojämlig eftersom "vi" alltid är överlägsna "dem" (Brune, 2004).

Stuart Hall (1997) säger att formandet av identiteter i ett samhälle med hjälp av representationer kan leda till stereotypisering. Vi väljer att ta avstamp i Richard Dyers teori om stereotypisering (1977). Fastän forskningen är äldre ser vi det relevant att utgå från teori om att människor kategoriseras i grupper efter informationen vi har att tillgå om dem. För vår studie är det betydelsefullt att tillämpa synsättet om att vi utifrån människors roller, egenskaper och personlighetstyper sätter in personer i olika fack, vilket i sin tur leder till stereotypisering. Det hjälper oss att förstå när vi undersöker om vårt material på något sätt kan bidra till stereotypisering. Då vi vill undersöka hur människor som en hel grupp, tillskrivs egenskaper som kan leda till stereotypiseringar, som till exempel ”flyktingar”.

Eriksen (1998) menar att när två personer med olika etnisk tillhörighet möts för första gången kan personerna, efter att först noterat vilken etnisk bakgrund den andre har, uppträda utefter det. Anledningen är den fakta och information personer har sedan tidigare om människor från det landet. Det kan även förklaras som förutfattade meningar eller fördomar. Stereotypisering innebär formandet av normaliserade föreställning om vad som kännetecknar en grupp och det är vanligt i samhällen med många etniciteter (Eriksen, 1998). Vidare tar Eriksen (1998) upp att invandrare är en riskgrupp för stereotypisering. Tanken om att vissa är bättre än andra och det bästa livssättet inom kulturen är en bidragande orsak. Förutom utseende, handlingar och egenskaper är det vad stereotyper bygger på. Stereotyper kopplas ofta samman med begrepp som diskriminering och rasism. Trots att stereotyper mestadels är något negativt är det inte alltid så (Eriksen, 1998). Information och fakta om ett objekt eller människor kan komma från nyhetsjournalistiken vilket innebär att diskurser i texter ger information om exempelvis människor på flykt när de skriver artiklar om flyktingkatastrofen (Brune, 2000). Ylva Brune (2000) lägger fram teori om att invandrare och flyktingar identifieras med egenskaper i nyhetsjournalistik som i sin tur kan leda till stereotypisering. Egenskaperna kan senare bli det som kan dra alla som flyr över en kam. Teorin antyder att flyktingar som grupp kan identifieras med problem och en regelstyrd kultur olik “vår” (Brune, 2000). Det tar vi med oss när vi undersöker vårt empiriska material för att se om det förtydligar eventuellt liknande diskurser som bidrar till stereotypisering.

Enligt socialkonstruktionism är formandet av identiteter en konsekvens av sociala processer och diskurser. Identiteten formas utifrån olika sociala diskurser som berör tillhörighet och avskiljande i relation till olika grupper som till exempel nation, kön, klass och religion (Winther Jörgensen & Phillips, 2000). Teori om stereotypisering är av betydelse för vår textanalys när vi undersöker diskurser. Det ger oss möjlighet att upptäcka eventuella diskurser som har med karaktärsdrag och egenskaper som tillskrivs gruppen flyktingar. Det är också en relevant teori att tillämpa på en analys som utgår från socialkonstruktionism och synsättet “vi” och “dem”. Anledningen är att det grundar sig i att sociala relationer i en kulturell miljö påverkar samhällsstrukturer och hur flyktingarna tas emot av dem som ser sig som en kulturell gemenskap i Sverige.

4.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis använder vi socialkonstruktionism som teoretisk grund eftersom verkligheten tolkas av människor på olika sätt beroende av att samhället är socialt konstruerat. Detta i sin tur leder till människors olika uppfattningar av världsbilden. Tolkningar som vi människor gör kallas även för diskurser och de utgår från språket i texter i form av ordval, beskrivningar och formuleringar. Diskurserna bidrar till sociala relationer och betydelsesystem. Uppfattningen vi får av andra utifrån text kallas för representation. Textförfattare målar upp en representerande bild som leder till hur läsaren kan uppfatta exempelvis en person. Detta grundar sig i den postkoloniala teorin där tankesättet om över- och underordnad lever kvar sedan Europas stormaktstid. Detta leder till “vi” och “dem”. Alla dessa faktorer kan i sin tur leda till stereotypiseringar av människor. Eftersom vårt mål är att synliggöra diskurser för att se om representationerna av flyktingar har förändrats över tid sätter vi samman dessa teorier och begrepp för att få bättre förutsättningar till att besvara vår forskningsfråga. I utgångspunkt från våra teoretiska perspektiv blir det naturligt för oss att göra en diskursanalys.

5 Metod och material

Här beskriver vi vår metod och hur vi använde den i vår undersökning. Vi undersökte empiriskt material i form av texter för att svara på frågeställningen. Diskursens fokus är att ta reda på relationerna och identitetskonstruktionerna som finns i en text och som sedan erbjuds läsarna. Vi valde att fördjupa oss i Faircloughs modell för att kunna undersöka budskap och diskurser som präglar texterna. Kritisk diskursanalys var lämplig eftersom det är en metod där man tematiskt bryter ner texterna och tittar på vilka ordval, beskrivningar, formuleringar, representationer av flyktingarna som erbjuds läsarna (Ahrne & Svensson, 2015). Att leta efter diskurser var relevant för att få svar på vår frågeställning om hur flyktingarna representeras.

5.1 Kritisk diskursanalys

Språkvetaren Norman Faircloughs modell för kritisk diskursanalys utgår från tanken om att hur vi talar och skriver om saker påverkar andra icke-språkliga praktiker i samhället samtidigt som dessa praktiker även påverkar de språkliga praktikerna (Ahrne & Svensson, 2015). Enligt Fairclough påverkar diskurser hur vår uppfattning av verkligheten ser ut och hur vi tolkar samhället. Vidare påverkar diskurser konstruktioner av identiteter och relationer mellan grupper av människor (Fairclough, 1992).

Faircloughs modell fokuserar i detalj på det som skrivs i text med utgångspunkten att texter finns i ett socialt sammanhang. Diskurs är alltså en form av social praktik som kan forma kunskap, identiteter, sociala relationer och även maktrelationer. I diskursanalysen undersöks maktstrukturer för att se vilka grupper som är över- och underordnade i samhället och hur en del styr medan andra diskrimineras (Berglez & Olausson, 2008). För oss var det viktigt att tänka på både diskurser och maktstrukturer i vår analys för att inte missa något som kunde hjälpt oss att besvara frågeställningen.

5.2 Tillvägagångssätt

Fairclough anser att man i diskursanalysen ska göra systematiska analyser av tal och skriftspråk i förslagsvis massmedierna (Winther Jørgensen & Phillips, 2000), vilket vi gjorde. Genom metoden undersöks texters nyckelord och dess kontext vilket var relevant för oss eftersom de olika årtalens resultat var relaterade till tidskontexten. Vi undersökte texterna i relation till de utvalda årtalens rådande medietid och sociala strukturer för att på så sätt synliggöra diskurser i analysen som berör flyktingarna. Då

kunde vi även undersöka om maktstrukturerna i samhället påverkar flyktingar och om de har förändrats.

Enligt Fairclough kan inte en enkel textanalys ses som en diskursanalys eftersom den inte lyfter fram de centrala sambanden mellan texter och de kulturella strukturer som finns i samhället. För att kunna koppla samman textanalys med social analys använde vi oss av hans tredimensionella modell för att skapa förståelse för hur människors formande av en bestämd verklighet sker genom vardagspraktiker (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Modellen i Faircloughs kritiska diskursanalys förklarar diskursens tre olika analysnivåer. Den utgår från tre dimensioner; sociokulturell praktik, diskursiv praktik och text. Med text syftar han på tal, skrift, bild och det empiriska som i detalj undersöks i analysen. För oss var det reportagen i Aftonbladet vi undersökte. Hela analysen började genom textanalys av de utvalda texterna med målet att undersöka det uttalade, det outtalade, men också övrigt om det säger något om materialet för att på så sätt se diskurser (Berglez & Olausson, 2008). Vi undersökte och tolkade därför allt i våra texter. Med diskursiv praktik menas produktion och konsumtion av texter, alltså de processer som skapar mening för mottagare. Syftet var att analysera textens tolkningar som erbjuds läsaren (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). På så sätt kunde vi synliggöra vilka tolkningar och erbjudanden som texterna gav publiken. Sociokulturell praktik innebär social praktik. Det betyder att man ska se till de strukturer i samhället som mediernas texter producerar och konsumeras i. På så sätt kunde de maktstrukturer som eventuellt påverkas av texten analyseras. Därefter kunde vi se vad texten säger om flyktingarna. Genom dessa analysnivåer skapas som vi tidigare nämnt; sociala identiteter och relationer, kunskap och betydelsesystem (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Eftersom vi valde Faircloughs modell som utgångspunkt valde vi även att bryta ner våra forskningsfrågor till analysfrågor utifrån hans tre frågor till en text. De utgår från representationer av det som undersökts, identitetsformande för textens aktörer och relationerna mellan dem (Fairclough, 1995). Till vårt empiriska material ställde vi följande frågor i vår analys:

- Hur gestaltas aktörerna i texten?
- Vilka egenskaper tillskrivs texternas aktörer?

- Hur framställs relationen mellan texternas aktörer?

5.3 Material och urval

I vår undersökning valde vi att strategiskt välja ut reportage från den svenska kvällstidningen Aftonbladet under ett helt år. Detta gjorde vi eftersom invandringen är en ständigt pågående process och eftersom vi sökte efter en samhällsrelevans med tidsskillnaden på tio år. Det empiriska materialet bygger på tre nedslag under en 20-årsperiod. Vi undersökte reportage från 1995, 2005 och 2015. Dessa undersökningsår valde vi eftersom det är tio år mellan varje samt att en uppåtgående kurva visades i antal invandrade i Sverige under dessa år (Statistiska centralbyrån, 2017).

När det kom till att hitta vårt material gjorde vi ett strategiskt urval. Enligt Trost (2010) innebär det strategiska urvalet att man systematiserar urvalet för att hitta det man letar efter i en text, i vårt fall i reportage. Vi tyckte att det var viktigt att göra ett strategiskt urval eftersom vi letade efter reportage där människor befann sig på flykt i världen med mycket beskrivande och målande språk. Vi valde att endast undersöka genren reportage eftersom det är en längre journalistisk berättelse med mer djupgående person- och miljöbeskrivningar. Björn Häger (2014) menar att det i ett reportage är journalisten som är på plats och beskriver samt förmedlar med dennes egna känslor, dofter och bilder. Publiken bjuds in till en världsbild som byggs upp av olika scener, detaljer, gestaltningar och illustrationer. Reportern vill bygga en fängslande historia och har ofta ett redan genomtänkt slut (Häger, 2014). Vi valde att inte undersöka varken bilder eller bildtexter för att kunna fokusera mer på texten i reportagen. Valet av tidning föll på Aftonbladet eftersom det är en av de största tidningarna i Sverige. Vi såg även att Aftonbladet lagt ner mycket fokus på flyktingkatastroferna vilket underlättade för oss när vi sökte efter vårt empiriska material. Aftonbladet klassas även som en kvällstidning vilket innebär att den är inriktad på sensationsnyheter och sådant som kan kopplas till tiden här och nu (Nationalencyklopedin, 2017).

För att få fram vårt undersökningsmaterial valde vi att använda oss av Mediarkivet, Retriever. Där hittade vi reportage från Aftonbladet under alla tre år som vi i undersökningen skulle analysera. Den 7 november 2017 började vi att söka efter artiklar från 1995 med hjälp av sökordet *flyktingar*. Vi gjorde sökningen från 1995-01-01 till

1995-12-31, valde storstadspress och sedan Aftonbladet i menyn. Sökningen gav 241 träffar. Eftersom vi letade efter reportage valde vi att läsa igenom och sålla alla texter. Efter hand valdes de fem mest relevanta reportagen ut till vår undersökning. Vi valde texter som kompletterade varandra eftersom vi undersöker hur flyktingarna representerades under hela 1995. Texter som var för lika sållades bort. Den 7 november 2017 började vi även att söka på reportage från år 2005. Detta år är speciellt i vår undersökning eftersom det inte var någon flyktingström som gjorde att den svenska befolkningen ökade. Istället berodde ökningen på utlänningslagen som trädde i verk. Sökningen gjordes över hela året, från 2005-01-01 till 2005-12-31 där sökordet var *flyktingar*. I menyn valde vi sedan storstadspress och Aftonbladet. Denna sökning resulterade i 40 träffar. Utifrån dessa 40 träffar valdes fem relevanta reportage ut. När vi skulle hitta våra fem reportage till undersökningen från 2015 använde vi återigen sökordet *flyktingar*. Sökningen gjordes den 7 november 2017 och omfattade datumen mellan 2015-01-01 och 2015-12-31. Vi valde storstadspress och Aftonbladet i menyn och fick 798 träffar. Eftersom det fanns flest artiklar tog det längst tid att sålla sig igenom. På grund av det stora antalet träffar var det lätt att hitta passande reportage men även svårt att välja ut de fem bästa reportagen till vår undersökning. Tillslut fann vi fem kompletterande reportage som visade olika aspekter under hela 2015. Sammanlagt hade vi 15 reportage att undersöka i analysen. Fem från 1995, fem från 2005 och fem från 2015.

För att välja ut dessa fem reportage från varje år valde vi att leta efter material i de olika reportagen som visade koppling till den postkoloniala teorin. I och med det kunde vi göra ett snävare urval. Eftersom vi undersökte reportage sållades andra typer av texter bort. Vi kan inte uttala oss om statistiska generella resultat eftersom vi har gjort ett strategiskt urval som istället illustrerar exempel och teman som är relevanta för vår studie.

5.4 Forskningsetik och etiska övervägande

Enligt Gustafsson, Hermerén & Petterson (2005) handlar forskningsetiken om de etiska krav som ställs på forskaren, inriktningen, studiens genomförande, och relationen mellan etik och forskning. Etiken syftar till moralen som ska vara medveten och reflekterande. Som forskare ska vi inte bara förhålla ansvar mot de människor som medverkar i studien utan även mot alla som kan komma att påverkas av forskningen

eller forskningsresultaten (Gustafsson, Hermerén & Petterson 2005). Eftersom vi gjorde en undersökning av journalistiska texter hade vi relativt få etiska ställningstaganden om man jämför med de som grundar sin studie på intervjuer eller enkäter. I undersökningen valde vi att inte anonymisera några namn eftersom vårt syfte var att ta reda på hur en grupp representeras i genren reportage i en kvällstidning. Vi ansåg att det inte skulle komma att ske några utpekanden och vi ansåg att ingen utomstående skulle komma ta skada av forskningen eller av våra forskningsresultat. Dessutom har de medverkandes namn ingen betydelse för vår undersökning då vi benämner aktörerna utifrån tre grupper; Flyktingarna, De onda och Europa. Detta grundades också i att Aftonbladet redan nämnt namnen på aktörerna.

5.5 Metodkritik

Den utsatta tiden för arbetet bestod av tio veckor. Om vi hade haft mer tid på oss kunde vi undersökt fler reportage och på så sätt fått en mer fördjupad undersökning. Nu var vi tvungna att begränsa antalet reportage för att hinna utföra arbetet.

Vi valde att inte lägga ner värdering på vilket land flyktingarna härstammade från. Det kan på sätt och vis vara en metodkritik eftersom de kan ha behandlats olika när de kom fram till Sverige. Vi hade i åtanke att flyktingarna kom till Sverige under olika år och att den dåvarande samhällssynen var relevant. Som forskare vill vi också förtydliga vår medvetenhet om att synen på flyktingarna kan ha skilt sig mellan 1995 och 2015. Under 1990-talet var flyktingar till Sverige inte lika kraftig som nu och flyktingfrågan hade möjligtvis inte hunnit bli lika diskuterad som i dagens samhällspolitik.

Flyktingfrågan har en stor påverkan på många i Sverige och där bland oss själva. Stundvis var det svårt att distansera de egna känslorna. Då fick vi tänka om och addera objektiviteten igen för att inte blanda in egna värderingar i arbetet.

5.6 Reliabilitet och validitet

Vår uppsats har stark validitet eftersom vi har motiverat och logiskt visat på hur forskningsfrågan kan besvaras genom våra valda teorier och vår valda metod. Arbetet utgick från begränsningar och vi valde en svensk kvällstidning, Aftonbladet. Vi begränsade oss till tre olika år med tio års mellanrum och till fem olika reportage varje år. Vi anser att studien undersökte det tänkta syftet eftersom vi bröt ner texten bit för bit

för att se detaljerna (Eliasson, 2013) vilket ger betydelse för undersökningens trovärdighet. För att styrka reliabiliteten för vår forskning och dess resultat arbetade vi systematisk och detaljerat utifrån vår tänkta uppsatsplan och läste igenom del för del för att inte missa något. Vi argumenterade även för våra funna diskurser genom att vara generösa med citat från artiklarna och motivera med hjälp av våra teorier och tidigare forskning varför vi kunde se möjliga tolkningar ur materialet.

6 Analys

I det här kapitlet presenterar och analyserar vi de diskurser vi identifierade i vårt empiriska material. Först redogör vi för representationen av flyktingarna och sedan representationen av de onda och till sist Europa. Vi exemplifierar med hjälp av utvalda citat. De fem reportagen för varje år analyseras tematiskt då vi ser dem som en enda stor text. Därefter tolkar och kopplar vi teman till tidigare forskning och våra teorier för att på så sätt kunna analysera fram material som kan svara på våra forskningsfrågor. För att tydliggöra vilka teman vi ser vid de olika åren väljer vi att strukturera de med underrubrikerna 1995, 2005, 2015.

6.1 1995

6.1.1 Flyktingarna

I Aftonbladets representation av flyktingarna under 1995 erbjuds läsarna bilden av flyktingarna som offer för något hemskt men även som starka eftersom de vägrar att ge upp. I vår tolkning ser vi att männen, kvinnorna och barnen representeras olika av Aftonbladet.

Männen på flykt i Aftonbladets texter från 1995 får inte lika stort fokus som kvinnor och barn. Vi kunde se teman om hur männen på flykt beskrivs där det första är att de vill visa sig starka trots den svåra situationen:

“I Gaza, baracklägret i staden Karlovac, kämpar Karlo som är 66 år med smärtan i de båda ben som sågats av, han måste hoppa runt på händerna och försöker skratta när vi ser bedrövade ut” (Aftonbladet 1995-08-31: *Krigets offer finns överallt*)

“Men när han på serbiska sidan blir bjuden frukt och bröd viftar Dragan avvärjande med sin fria hand, med en allra sista gnutta stolthet: – Nej tack. Har jag varit utan mat i nio dagar kan jag klara mig en till.” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

Citaten ovan erbjuder diskursen om att männen är starka, hårda, individer som biter ihop och som inte låter sig ge upp. Vidare beskrivs även de starka männen som de som tar tag i situationen och hjälper kvinnor och barn som har det svårare än dem själva:

“Byns starka män vadar ut och bär i land barn och gummor och en kvinna som är förlamad.” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

Enligt Winther, Jørgensen och Phillips (2000) formar språk i text representationer av objekt som får mening när publiken tolkar diskurserna. Representationen som förmedlas blir den bild av ett objekt i samhället. När Aftonbladet förmedlar diskursen om att männen på flykt är de starka som klarar allt kan den bilden redan finnas i Sverige när männen på flykt kommer hit. Stuart Hall (1997) menar att det är via representationer som identiteter formas i ett samhälle och att det kan leda till stereotypisering. Forskningen av Brune (2000) klargjorde även att nyhetstexter förmedlar bilder till publiken som kan leda till stereotyper av invandrare och flyktingar. I Aftonbladets texter skulle det då kunna vara diskursen om att männen som flyr är de starka som försöker hjälpa kvinnor och barn.

Kvinnor och barn är de som får mest utrymme i texterna från 1995. Framför allt finns diskurser som erbjuder bilden om att de är de mest utsatta och påverkade av situationen:

“–Aldina bröt samman flera gånger under bussfärden. Hon grät och skalv. Hon var livrädd. Hon klarade inte av att prata efter allt vi hade gått igenom. Det är tydligt att det är Aldina som är mest påverkad av skräckdygnen. Hon släpper knappt mammas hand.” (Aftonbladet 1995-07-16: *Vi låter oss inte utrotas*)

“Tiotusentals, mest mammor och barn och krumma kvinnor klädda i svart, de har lämnat tömda byar bakom sig och fortsätter, dag efter dag, mot ingenting.” (Aftonbladet 1995-08-31: *Krigets offer finns överallt*)

Ylva Brunnes forskning (2000) menar att medierna beskriver invandrarkvinnorna som annorlunda från de kvinnor som lever i Sverige. I texterna framgår det tydligt vilka hemska situationer kvinnorna får gå igenom, situationer som vanligtvis inte en kvinna i Sverige befinner sig i. Men trots allt de tvingas gå igenom ser vi temat att kvinnor och barn vägrar ge upp:

“Hon tog sig förbi död, blod, våldtäkter. Hon upplevde terror och panik. Hon fattar själv inte riktigt hur hon hann fram till sjukhuset i Tuzla för att föda. – Serberna vill utrota oss, men vi föder nya liv, säger hon och kramar sin nyfödde.” (Aftonbladet 1995-07-16: *Vi låter oss inte utrotas*)

Brune (2000) såg även mönster om att invandrarmannen ofta kopplas ihop med våld- och sexualbrott mot kvinnor och beskrivs ha en annan kvinnoosyn än den som råder i Sverige. Hon menar att det finns en stereotyp om mannen som den farliga våldsamma som förtrycker. Vi hittar diskursen i vår analys att kvinnorna är offer för soldaternas våld. Enligt Richard Dyers (1977) stereotypiseringsteori kategoriseras människor efter informationen som finns om dem. Bilden som erbjuds publiken av att män från krigsdrabbade länder ser kvinnor som objekt att våldta kan leda till att alla män med invandrarbakgrund dras över en kam:

“– En buss med unga kvinnor stoppades. Kvinnorna tvingades stiga ur och klä av sig tills de var helt nakna.” (Aftonbladet 1995-07-16: *Vi låter oss inte utrotas*)

“– Vi har tagit emot kvinnor som blev våldtagna så sent som för tolv timmar sedan, alldeles innan de tog sig över gränsen till den regeringskontrollerade sidan.” (Aftonbladet 1995-07-16: *Vi låter oss inte utrotas*)

De diskurser vi får fram från vårt material som berör kvinnor går hand i hand med Brunnes studie (2000) som synliggör temat om att kvinnor porträtteras som ett offer som flytt en isolerad värld med förtryck. Brune (1998) fick fram forskning som visar att flyktingar framställs som offer i medierna. Det hittar vi diskurser om i våra texter från 1995 när det gäller både män, kvinnor och barn på flykt. De framställs som offer för något hemskt.

6.1.2 De onda

När Aftonbladet representerar de onda, Serberna, i reportagen erbjuds läsarna en bild av att de tar vad de vill och att de gör som de vill. Här målar Aftonbladet upp en bild av de serbiska soldaterna som aggressiva:

“Serberna stormade in i huset med en lista i handen: din son är i kroatiska armén, skrek de och började slå mig med gevärskolvorna...” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

Representationen av de onda präglas även av hänsynslöshet och ett icke-medlidande beteende:

“– I staden Topusko gick soldater utmed traktorkön och plockade av män. De tog

vår Mirko.” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

I vår tolkning ser vi tendenser av att Aftonbladet spelar på “vi” och “dem” som vi kan ta stöd av i Ylva Brunos forskning (2004). Aftonbladet erbjuder läsaren ett tydligt över- och underordningsystem där “vi”, serberna, är överlägsna gentemot kroaterna, “dem”. Serberna framställs som att de gör som de själva vill och försöker styra över befolkning och resurser (McLeod, 2010):

“– Det finns inga militära möjligheter att hindra serberna från att ta Zepa, eftersom de vill det, konstaterade FN-alesmannen Alexander Ivanko i Sarajevo.” (Aftonbladet 1995-07-17: *Vi bönfäller om våra liv*)

I Ylva Brunos jämförande studier om stereotyper i förvandling från 2000 visar resultatet att kvinnorna porträtteras som ett offer som flytt från en isolerad värld med förtryck. Invandramannen beskrivs ha en annan kvinnsyn gentemot den svenska kvinnsynen och kopplas ofta ihop med våld- och sexualbrott mot kvinnor. Stereotypen av invandramannen är att han är farlig och våldsamt som förtrycker och därför måste vi skydda oss från honom. Där finner vi en likhet med Aftonbladets representation av de serbiska män som vill ta över större delar av Jugoslavien. De representeras som våldsamma och hänsynslösa mot kvinnor:

“Självt fick hon bo i det mörka uthuset, det var knappt om mat och männen drack sig ofta fulla och hotade att slå ihjäl henne och klottrade väggarna runt hennes dörr fulla med röda könsorgan och obscena ord.” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

“– Det verkar som om serberna valde ut grupper av unga kvinnor. Jag känner till fem sjuksystrar från Srebrenica som följde med bussarna mot Kladanj, som stoppades och våldtog av soldaterna.” (Aftonbladet 1995-07-16: *Vi låter oss inte utrotas*)

Läsarna erbjuds en bild av att de onda, serberna, är farliga män som man ska akta sig för.

6.1.3 Europa

I Aftonbladets representation av Europa erbjuds läsaren en bild av godhet, hjältedåd och ett drömställe för de som befinner sig på flykt. Européerna offerar sina liv för att hjälpa andra:

“32 norska lastbilschaufförer lyckades lämna mat och andra förnödenheter för att hindra FN från sammanbrott i den bosniska huvudstaden. Chaufförerna kom oskadda ut ur staden efter ett farofyllt uppdrag.” (Aftonbladet 1995-07-17: *Vi bönfaller om våra liv*)

“Vi talar med alla om det kan hjälpa flyktingar, säger rödakorschefen efter ett möte med Bosnienserbernas ledare Karadzic. En Boeing 707 landar i Banja Luka med 30 ton barnmat, tvål och vattentankar till flyende Krajina-serber.” (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

I följande citat tolkar vi det som att Aftonbladet representerar Sverige som en överordnad och flyktingarna som underordnad eftersom det framstod som att flyktingarna skulle dö utan “vår” hjälp. Enligt Loomba (2006) finns det ett västerländskt tankesätt när det kommer till “vi” och “dem”. Sverige och resten av Europa ser sig som överlägsna i situationen och spelar på hjältemod:

“– Men utan hjälp utifrån skulle de vanliga människorna dö av svält och umbäranden, säger Eva X Mo-berg.” (Aftonbladet 1995-01-10: *Kvinnornas paket snart framme*)

Vi kan ta hjälp av den postkoloniala teorins synsätt om det västerländska samhället som präglas av kolonialismens betydelse för idéer om humanism och civilisation (Loomba, 2006). Med anledningen att Sverige är ett land som i samband med EU-medlemskapet hjälper många människor som befinner sig på flykt.

"Selma minns Samirs sista ord i lägret: Vi ses i Sverige..." (Aftonbladet 1995-09-19: *Krigets ansikten*)

Aftonbladet målar även upp en bild av att Sverige är målet. Textens representation möjliggör tolkningen av att där får man vara en fri människa.

6.2 2005

6.2.1 Flyktingarna

I våra utvalda artiklar från Aftonbladet 2005 förmedlas bilden av flyktingarna som de annorlunda, statslösa som vill bli en av oss i Sverige. Den första diskursen som erbjuds i

texterna är att flyktingarna representeras som statslösa människor som inte har något tryggt hem:

“Gabriel föddes i Sverige, men är ändå statslös. Hans existens finns inte registrerad någonstans. Varken i Syrien, hans familjs hemland, eller här i Sverige där han föddes i lönndom på en BB-klinik.” (Aftonbladet 2005-11-09: *Gabriel slipper leva gömd*)

“Han och hans syskon har levt ett liv på nåder, gömda, instängda, någonstans i Sverige. De har flytt från lägenhet till lägenhet, från ort till ort, och aldrig vågat stanna längre än ett par månader på varje plats.” (Aftonbladet 2005-11-09: *Gabriel slipper leva gömd*)

Här syns temat om att flyktingarna framställs som offer i sin situation, precis som Brune kunde se i sin analys (1998). Loomba (2006) menar att tankesättet om att det finns en bättre västvärld som är överordnat andra kulturer bygger på etnicitet. Enligt Eriksen (1998) uppträder vi efter det vi först ser hos en annan människa. Egenskaperna flyktingarna beskrivs med kan var grunden för stereotypisering och den här diskursen riskerar att tolkas som att flyktingar är “de” utanför samhället som har det sämre än “vi” svenskar (Eriksen, 1998).

Vidare kunde vi även se mönstret om att flyktingar kopplas ihop med det som vi normalt inte identifierar oss med, vilket kan ses som ett antydande till synsättet “vi” och “dem”:

“På den lokala vårdcentralen är golven skinande rena. En vänlig kvinna sitter bakom luckan i receptionen. Varje vardag tar hon emot patienter mellan klockan 9 och 17. Svenska patienter. För alla som bor i Sverige får inte ta del av det svenska välfärdssystemet. Bara några hundra meter därifrån, inrymd i en vanlig trerumslägenhet i centrala Stockholm, finns en annan klinik. Hit kommer illegala flyktingar och människor som tvingats gå under jorden efter att deras ansökan om uppehållstillstånd avslagits.” (Aftonbladet 2005-06-05: *Här vårdas de som inte får synas*)

Brune (2004) säger att den västerländska världen historiskt sett har präglats av tankesättet om att den västerländska kulturen är bättre än andra. Eriksson Baaz (1999) menar att svenskarna sätter sin kultur i relation till andras vilket gör att svenskar identifierar sig kulturellt som ett “vi”, Sverige och ett “dem”, de andra. Aftonbladet ger möjligheten att tolka flyktingar som “de” som inte tillhör samma välfärdssystem och “dem” som inte får gå till samma rena vårdcentral som “vi”.

Även erbjudandet för läsarna att tolka att flyktingarna drömmer om att få vara fria och bli en av oss i Sverige syns i texten:

“12-årige Wissam drömmer om att kunna ta hem kompisar, våga leka ute, sparka boll, ha egna saker.” (Aftonbladet 2005-11-09: *Gabriel slipper leva gömd*)

“Att vi inte ska vara rädda mer. Att vi inte ska gömma oss. Att vi ska vara fria.”
(Aftonbladet 2005-11-09: *Gabriel slipper leva gömd*)

“Nu ville jag betala min skatt och börja skapa mitt eget liv, berättar han.” (Aftonbladet 2005-12-22: *Kastades ut efter fyra år*)

Enligt Brunes forskning (2000) visar dagspress en bild av Sverige som ett bra land med en fri kultur. Citaten ovan ger möjligheten att tolka flyktingarnas bild av Sverige som en plats där man får göra det man vill och får bättre förutsättningar till ett gott liv. Denna diskurs kan kopplas till kolonialismens synsätt om att Europas kultur är den starka och överlägsna (Brune, 2004). Det underliggande budskapet kan tolkas som att det är en självklarhet att man vill komma till eller bli en del av den svenska fria kulturen.

6.2.2 De onda

Aktörerna som representeras som de onda av Aftonbladet i texterna är de som orsakat krig och våld i flyktingarnas hemland. Aftonbladets representation av de onda är att de är hotfulla:

“Han tvingades fly undan en maffiaorganisation som lovat döda honom.” (Aftonbladet 2005-12-22: *Kastades ut efter fyra år*)

Aftonbladet förmedlar även en bild av att flyktingarna är rädda för att komma tillbaka till sitt hemland. Detta stärker bilden av “de andra” som vi kan se likheter med Grips avhandling *Mediernas syn på “de andra”* (2002). I Grips resultat beskrevs flyktingarna eller invandrarna som kulturstyrda, omoderna människor som lever i förtryck.

“Vi var rädda att bli utvisade hela tiden.” (Aftonbladet 2005-11-16: *Nu vågar de komma fram*)

“– De flesta som kommer har blivit torterade, utsatta för våldtäkter och förföljelse. De lider av psykosomatiska besvär, men vi har bara möjlighet att hjälpa dem med det mest akuta, säger hon.” (Aftonbladet 2005-06-05: *Här vårdas de som inte får synas*)

I citaten ovan förmedlar Aftonbladet en känsla av vi och dem eftersom vi erbjuds tolkningen att “vi” inte är som “dem”. Enlig Brune (2004) anses något eller några som annorlunda och onormala om “de” inte uppträder som “vi”. Aftonbladet målar upp en bild av flyktingarna som lidande, rädda och utsatta vilket “vi” i Sverige normalt inte identifierar oss med. Därför skapas ett “vi” och ett “dem” när Aftonbladet representerar de onda.

6.2.3 Europa

I vår tolkning representeras Europa av Aftonbladet som hjälpsamma och godhjärtade som frivilligt hjälper flyktingarna med husrum och vård:

“Så fick han kontakt med prästen Alf Lindh vid Svenska kyrkan i Rom. Sedan några veckor tillbaka bor han på soffan i samlingslokalen.” (Aftonbladet 2005-12-22: *Kastades ut efter fyra år*)

“Det är just på grund av det här som vi startade den hemliga läkarmottagningen. Vi ville ge människor utan egna tillgångar möjlighet att söka vård. [...] De frivilliga läkarna och sjuksköterskorna arbetar utan ersättning en kväll i veckan. Med begränsade resurser gör de vad de kan för att hjälpa sina patienter.” (Aftonbladet 2005-06-05: *Här vårdas de som inte får synas*)

Aftonbladet representerar Sverige som ett bra ställe att bo på där flyktingarna trivs och vill stanna kvar. Här kan vi se likheter i Eriksens (1998) teorier om att stereotypiseringen inte alltid behöver innebära något negativt utan att det bygger på den bild man har fått av en grupp från början. Det som då formar stereotypen är utseende, handlingar och egenskaper där även etniciteten spelar in. I detta fall tolkar vi att den svenska stereotypen är att Sverige är ett bra och tryggt land där alla vill bo:

“Jag känner mig bara hemma i Sverige nu.” (Aftonbladet 2005-12-22: *Kastades ut efter fyra år*)

“Nu hoppas familjen på att den nya lagen gör att de får stanna.” (Aftonbladet 2005-11-16: *Nu vågar de komma fram*)

En helt annan bild som målas upp av Aftonbladet är att Europa ses som de onda på vissa ställen i texterna. Skribenten lyfter fram representerade egenskaper av aktörer i Europa som inte bara kan tolkas som positiva för flyktingarna:

“Några befarar till och med att den nya lagen bara syftar till att samla ihop gömda flyktingar för att sedan utvisa dem.” (Aftonbladet 2005-11-16: *Nu vågar de komma fram*)

”Två svenska poliser hämtade honom. [...] Han fick sitta i arresten i sju dagar.”
(Aftonbladet 2005-12-22: *Kastades ut efter fyra år*)

Vi kan koppla representationen av det “onda” Europa till Eriksson Baazs (1999) teorier om att i Sverige vill man bevara “svenskheten”, vilket är ett spår av kolonialismen. I teorin kan vi tolka det som att Sverige och Europa inte bara representeras som godhjärtade och hjälpsamma utan att det finns andra sidor som skribenten lyfter fram i texterna.

6.3 2015

6.3.1 Flyktingarna

Aftonbladet målar upp en bild av att de människor som är på flykt offerar allt för att överleva kriget och ta sig till en tryggare plats:

“Träbåtarna kan gå så djupt som två meter i vattnet. Det kan innebära livsfara med tanke på de vassa undervattensklipporna runt Samos. Om flyktingarna själva hade försökt lägga till hade båten bokstavligen kunnat slås sönder mot klipporna. (Aftonbladet 2015-12-28: *81 blev räddade av de gula båtarna*)

En liknande representation som Aftonbladet målar upp är att flyktingarna är starka och vill inte klaga. Vi tolkar det som att det hör samman med diskursen om att flyktingar offerar allt för att överleva. Det kan tolkas som att flyktingarna, utifrån Aftonbladets representation, gör vad som helst för att ta sig bort från den onda plats som de befunnit sig på. Enligt Grip (2002) beskrivs flyktingarna som kulturstyrda människor som lever i förtryck:

“En 12-årig pojke står vid vattenbrynet, han skakar av köld och skäms över sin gråt. Så springer han i väg för att bära en väska som inte behöver bäras, hjälpa en dam som inte

behöver mer hjälp än han själv. När kinden till sist är torr kommer han tillbaka och låser fast ett leende i ansiktet” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

Aftonbladet målar även upp en bild av flyktingarna som offer. Flyktingarna representeras som utsatta och vi erbjuds att känna medlidande med dem. Enligt Brune (1998) framställs flyktinginvandringen som ett hot, som offer och en invasion vilket vi kan finna likheter i:

“I förrgår drunknade två andra barn i vågorna intill en bergssida. Precis som Mahmud var de på väg bort från bombdöden. I stället fyllde saltvattnet deras lungor inför ögonen på maktlösa föräldrar.” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

“Det finns inget rinnande vatten och inga toaletter, sopor ligger i stora högar överallt på den långa gatan där flyktingar bor och sover i väntan på att komma i väg.” (Aftonbladet 2015-09-09: *De sover bland sopor*)

Aftonbladet representerar flyktingarna som hotfulla mot soldaterna när de skriver att de kastar saker mot dem:

“En grupp män började kasta vattenflaskor och stenar över stängslet.” (Aftonbladet 2015-09-17: *“De tog min pappa”*)

Eriksen (1998) tar i sin forskning upp stereotypisering som vi ser koppling till i ovanstående citat. Enligt Eriksen är flyktingar och invandrare en riskgrupp för stereotypisering. Brune (2000) menar att flyktingarna identifieras med egenskaper som i sin tur kan leda till stereotypisering. Gruppen flyktingar kan identifieras som ett problem och är regelstyrd av en religion som är olik “vår”. Bolin, Hinnfors och Strömbäcks studie (Andersson Schwarz & Truedson, 2016) visade att Aftonbladet är den största tidningen i Sverige som minst gestaltar invandringen som ett problem även om det kan tolkas i citatet ovan som att de gör det.

6.3.2 De onda

Aftonbladets texter från 2015 ger oss bilden av att smugglarna är onda människor som tjänar pengar på flyktingars utsatthet:

“När det här skrivs har 800 personer kommit hit till Samos bara i dag. Och smugglarna har tjänat minst 720 000 dollar.” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

“Motorn är redan borta. En man med röd tröja och cigarett i mungipan har skruvat bort den och lastar in den i en rostig minibuss och vi bevittnar kretsloppet i den miljardindustri som blomstrar i krigets skugga.” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

I citaten ovan förmedlas diskursen om att smugglarna är onda gärningsmän. Ylva Brune (2000) såg att det i fall där gärningsmännen var invandrare fanns en kulturell förklaring till varför de gjort sitt brott. Det framgår inte vilken etnicitet smugglarna har i texten men texten erbjuder en tolkning av att det rör sig om män med utländsk bakgrund. Eftersom Grip (2002) menar att mediernas beskrivningar kan leda till stereotyper riskerar bilden av smugglarna som onda att bilda fördomar om att män från andra länder inte har någon medkänsla och bara tänker på sig själva.

6.3.3 Europa

Europa i texterna från 2015 framställs som räddare som försöker hjälpa flyktingarna samtidigt som det är Europa som vill stänga gränserna. Europa står även för det flyktingarna drömmer om.

Citaten nedan exemplifierar diskursen om att de goda svenskarna är på plats och räddar flyktingar som drömmer om att komma till Sverige:

“De svenska livräddarna fick larmet för sent, men lyckades ändå rädda 46 andra personer från samma öde.” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

“– Jag vill till Sverige. Du vet Zlatan.” (Aftonbladet 2015-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige*)

“Även Sverige nämns ofta som drömlandet, men just nu är Tyskland huvudmålet.” (Aftonbladet 2015-09-09: *De sover bland sopor*)

Ylva Brune (1998) såg i sin analys att hjälporganisationerna i hennes texter representeras med en plikt och självklarhet att de var på plats och hjälpte flyktingarna av medmänskliga skäl. Här kan det tolkas som att de svenska livräddarna är de som bryr sig om fattiga flyktingar som håller på att drunkna.

Återigen framställs Sverige som den positiva och drömmiga kulturen flyktingarna vill till precis som Eriksson Baaz (1999) menar att kolonialism bygger på. Diskurserna erbjuder publiken att tro att alla på flykt vill till Sverige, vilket i längden skulle kunna kopplas till Brunes (1998) resultat om att flyktingarna i medierna framställs som en invasion som kommer till Sverige, om nu texterna ger bilden av att alla på flykt vill hit till "oss". Brune (2004) menar just att det är i den kulturella tidsandan som "vi-heten" formas och ändras vilket tolkningar av diskursen skulle kunna innebära.

Publiken erbjuds även bilden av Europa som de som sätter gränser mot flyktingarna så att dem inte kan nå sitt mål:

"Staden ligger några kilometer från den ungerska gränsen som håller på att slutas helt i takt med att landet färdigställer det stängsel som ska få människor på flykt att ta en annan rutt, till ett annat land." (Aftonbladet 2015-08-30: *Mamman "Vi har bara en chans"*)

"I tre dagar har poliser och militärer stått uppställda som stenstoder med ansikten mot taggtråden." (Aftonbladet 2015-09-17: *"De tog min pappa"*)

Det här temat grundar sig på det som Brune (2000) synliggjort, att medierna möjliggör diskursen om att vår kultur i Sverige skiljer sig från andras, där invandrare kommer från. Hon såg att den andra kulturen representerades som den hårda, förtryckta med regler som skiljer sig från den svenska fria kulturen som svenskar erbjuds att identifiera sig med. Medierna kan erbjuda oss att tolka det som Brune (2000), att flyktingarna är något vi bör skydda oss mot. Enligt teori om postkolonialism är det ännu ett tecken på att det skapar en "vi-het" när kulturell gemenskap bäddas in i texter (Brune, 2004). Här byggs bilden upp som Loomba (2006) menar att postkolonialism grundar sig på, över och underlägsenhet, ras och etnicitet. Det underliggande budskapet kan tolkas som att här får bara "vi" som tillhör Sverige vara, "ni andra" får inte komma in. Att gränserna är stängda kan genom citaten både tolkas som något positivt för Europa och som att Europa är elaka mot flyktingarna.

Det här citatet visar temat att det finns oro bland flyktingarna att de inte är välkomna till Sverige om de kommer så långt:

"– Om vi kommer till Sverige ...Där är vi välkomna, visst? Vad är svaret på en sådan fråga när den kommer från en förälder vars barn ligger och sover i dammet på marken? Att en

växande grupp människor i Sverige inte alls tycker att pojken är välkommen? Ja, det bästa vore förstås att vara ärlig, men jag kan inte. Nickar bara stumt.” (Aftonbladet 2015-08-30: *Mamman “Vi har bara en chans”*)

Här syns erbjudandet om att flyktingarna är medvetna om att synsättet “vi” och “dem” påverkar deras förutsättningar för att nå sin dröm i Sverige. Andersson Schwarz och Hammarlund (2016) kunde tyda att politiska partier som Sverigedemokraterna kopplas till artiklar som berör integration och invandring. Bolin, Hinnfors och Strömbäcks (2016) forskning visade också att Sverigedemokraterna var partiet i de fall där ledarna berörde integration som ett problem som benämndes. Citatet ovan kan tolkas som att det finns en rådande rasism bland grupper av svenskar mot flyktingar som försvårar deras chanser till att komma in i landet. Skribentens ordval kan även tolkas som att hen är ledsen för det, vilket stämmer med Andersson Schwarz och Hammarlund (2016) teori om att journalister vill visa att de tar avstånd från sådana åsikter.

7 Slutsats och diskussion

I det här avslutande kapitel redogör vi för våra slutsatser genom att besvara frågeställningarna under rubrikerna Flyktingarna, De onda och Europa. Därefter diskuterar vi i en friare form det vi kommit fram till med fokus på orsaker, konsekvenser och samhällsrelevans. Till sist ger vi, baserat på vårt resultat, förslag på vidare forskning inom området.

7.1 Slutsats

7.1.1 Flyktingarna

I vår analys kan vi se att diskurserna som berör flyktingarna vid 1995 framförallt är genom representationen av offer för något hemskt. Männens tillskrivs egenskaper som starka och hjälpsamma medan soldaterna är våldsamma mot kvinnor och barn. Kvinnor och barn representeras som de mest utsatta för svårigheter och våld men samtidigt starka som inte ger upp. Vårt resultat kan kopplas till Brune (2000) som menar att medierna beskriver invandrarkvinnan som offer som flyr en förtryckt värld och som är annorlunda i förhållande till kvinnor i Sverige. Hon menar också på att invandrarmän kopplas till våldsbrott och beskrivs ha en annan kvinnosyn än den i Sverige. Dyer (1977) menar att människor kategoriseras efter informationen vi får om dem. Texterna från 1995 kan bidra till stereotypiseringen av männen på flykt som de starka medan kvinnor och barn är de mest utsatta offren. Stereotypen av män från andra länder som våldsamma förtryckare av kvinnor som även Brune (2000) säger, syns i våra reportage.

Vid 2005 finns diskursen av flyktingar som offer kvar men där ser vi mer koppling till det postkoloniala "vi" och "dem". Flyktingarna representeras som de annorlunda till skillnad från "oss normala" svenskar som Eriksen (1998) menar kan bidra till "vi" och "dem". Vi ser även diskursen att flyktingarna drömmer om att få vara en del av det fria Sverige, vilket Brune (2000) menar är en bild journalistiken förmedlar vilket förstärker känslan av "vi" och "dem". Stereotypiseringen kan formas av flyktingarna som de "andra" onormala, offrena eftersom de tillskrivs egenskaper som exempelvis statslösa, som "vi" i Sverige inte kan identifiera oss med (Eriksen, 1998). Enligt Brune (2000) är det egenskaperna som tillskrivs flyktingarna som leder till stereotypisering på grund av att flyktingarnas regelstyrning och religion skiljer sig från "vår".

Vid 2015 tolkar vi återigen diskursen att flyktingarna är kämpande offer utsatta för krig och våld som inte klagat som vid andra åren. Samtidigt som de tillskrivs egenskapen starka eftersom de inte vill ge upp. Nu ser vi däremot representationen av flyktingarna som mer hotfulla och arga vilket är en skillnad från de tidigare undersökningsåren. Enligt Grip (2002) beskrivs flyktingarna som kulturstyrda människor som lever i förtryck vilket syns i samtliga reportage även om det också sker förändringar i synen på flyktingar i de senare årtalen. Enligt Eriksen (1998) är flyktingar och invandrare en riskgrupp för stereotypisering. Även Brune (2000) menar att de egenskaper som tillskrivs flyktingarna leder till stereotypisering. Flyktingarna under 2015 riskerar att ses som offer eller en grupp arga, hotfulla människor. De som inte uppträder och betar sig som "oss" anses vara annorlunda och onormala vilket bidrar till "vi" och "dem" (Brune, 2004).

Genom åren ser vi en successiv ökning av "vi" och "dem". I texterna från 1995 beskrivs flyktingarna endast som offer utifrån studiens resultat. 2005 syns inslag av att flyktingarna inte är som oss och under 2015 beskrivs de som hotfulla. Vi finner likheter i Brunnes (1998) teori om att flyktinginvandringen framställs som en invasion, som offer och hot.

7.1.2 De onda

Under år 1995 och 2005 tolkar vi diskursen att de onda uppfattas som farliga. De som representeras som onda under 1995 och 2005 är de som orsakat kriget och som gjort att människor tvingas fly. De onda beskrivs som aggressiva och hotfulla människor som tar vad de vill ha på ett hänsynslöst sätt. Enligt Brune (2000) är stereotypen av invandrar mannen att han ses som farlig och våldsam vilket vi ser likheter i. Smugglarna i reportagen 2015 representeras som de onda gärningsmännen som utnyttjar flyktingarnas utsatta situation och blir rika på flyktingarnas bekostnad. De tillskrivs egenskaper som känslökalla och egoistiska. Grip (2002) menar att mediernas beskrivningar kan leda till stereotypisering vilket innebär att representationen kan bidra till att män med utländsk bakgrund kopplas till dessa egenskaper.

Likheten vi ser genom de undersökta åren är att de som krigar alltid ses som onda och hänsynslösa. Det är alltid män som kan tolkas tillhöra de onda i texterna. Det kan precis som Brune (2000) och Grip (2002) menar, leda till fördomar om att män från andra

länder är våldsamma, elaka som inte har någon medkänsla. Skillnaden mellan texterna är att det under 2015 var fokus på framställningarna av de onda smugglarna medan de andra åren fokuserade på dem som för krig.

7.1.3 Europa

För 1995 visar diskurserna att Europa sågs som de goda hjältarna och att Europa var en plats där flyktingarna vill leva och bo. Hjälparbetarna beskrivs med egenskaper som modiga, hjälpsamma och godhjärtade. Grip (2002) menar att flyktingar i medierna beskrivs som kulturstyrda människor som lever i förtryck och drömmer om frihet. Under 2005 tolkar vi fortfarande diskurserna om att Europa är drömmen och platsen där flyktingarna vill stanna. Europas representation under 2005 är lik den under 1995 förutom att mönstret om att Sverige vill bevara "svenskheten" blir synligare. Där finner vi likheter i Eriksson Baazs (1999) teori att Sverige fortfarande bejaktar spår av kolonialismen. Under 2015 ser vi diskurser om Europa som de hjälpsamma räddarna precis som 2005. Men också som platsen med kulturell frihet som är drömmål för flyktingarna. Enligt Eriksen (1999) grundar sig kolonialismen i att Sverige beskrivs med positivitet och den fria kulturen. Europa representeras också som elakt eftersom de stänger ute flyktingarna istället för att välkomna dem. Samtidigt kan det tolkas som en positiv egenskap att de vill skydda Sverige från "de andra" annorlunda som vi kopplar till Loombas (2006) teori om att det finns tankar om en bättre, överlägsen västvärld baserat på ras och etnicitet. Det kan även förstås som att Europa är rasistiskt. Diskursen kan kopplas till "vi" och "dem" eftersom Europa framställs som det fria, positiva till skillnad från det flyktingarna kommer från. Texterna kan tolkas som att flyktingarna är något vi bör skydda oss från (Brune, 2000).

De likheter som vi ser genom åren är att Aftonbladet framställer Europa som hjältarna. Det finns ett västerländskt tankesätt där Europa ser sig som överlägsna i en "vi" och "dem"-situation och där Europa spelar på hjältemod (Loomba, 2006). De skillnader som framkommer är att delar av Europa under 2015 sätter upp gränskontroller istället för att hjälpa flyktingarna att bli en del av det de drömmer om.

7.2 Sammanfattande slutsats

Den övergripande slutsatsen vi kan dra för att besvara vår frågeställning om hur flyktingar representeras i genren reportage i kvällstidningen Aftonbladet över tid är att

flyktingarna 1995 och över tid beskrivs som offer för något hemskt. Under 2005 tillskrivs de egenskaper som bidrar till ett andrande av gruppen flyktingar och 2015 syns representationen av flyktingarna som ett hot. Över tid ser vi en ökning av “vi” och “dem”.

7.3 Diskussion

Genom analysen ser vi resultatet att flyktingarna över tid i Aftonbladets reportage representeras mer och mer som ett hot som kommer till “oss” i Sverige. Det kan till viss del bero på flyktingkatastrofen som medierna publicerade mycket om 2015. Det visade sig när vi sökte efter empiriskt material. Vi fick fler träffar vid 1995 och 2015 då krigen ledde till flyktingkriserna som stod högt på pressens agenda. Om många människor flyr till Europa samtidigt kan det bli enklare att kategorisera alla som en enda grupp. Under 2005 var Sverige inte lika involverade och istället fokuserade Aftonbladet mer på dem som hade kommit tidigare och gömt sig i landet. Vilket kan vara en anledning till att vår studie visade att det under 2005 började synas mer “vi” och “dem” i texterna. När flyktingar i text beskrivs med egenskaper som inte vanligtvis svenskar identifierar sig med, som exempelvis texterna under 2005 gjorde, så menar Eriksen (1998) att det bidrar till ett “vi och dem”- tänk. Enligt Brune (2000) kan egenskaper som tillskrivs människor leda till stereotypisering. När Aftonbladet gör språkval i texterna som antyder att “dem” som har vissa egenskaper är flyktingar kan det leda till att läsaren får den uppfattningen om alla flyktingar. Det är grunden för stereotypisering.

De konsekvenser som vi anser att vårt resultat kan ha beror till stor del på de representationer som medierna förmedlar till läsaren. Dessa representationer leder i sin tur till stereotyper. Som exempel från vår undersökning erbjuder Aftonbladet läsarna en bild av de utländska männen som farliga och hotfulla. Enligt Brune (2000) kopplas invandrarmannen ofta ihop med våld-och sexualbrott mot kvinnor. I våra texter finns diskursen att de våldtar och är hänsynslösa mot kvinnor. När läsarna erbjuds detta skapas fördomar och förutfattade meningar om “den utländske mannen”. Detta har lett till en stereotyp av de utländska männen som dem som är våldsamma och farliga som förtrycker. Det är några som vi måste skydda oss ifrån. De utländska kvinnorna porträtteras ofta som offer som flytt från en isolerad värld med förtryck eftersom “de” i andra kulturer har en annan kvinnosyn gentemot “oss” (Brune, 2000). Enligt oss kan detta vara en bidragande faktor till främlingsfientligheten och rädslan av att det onda

ska komma till Europa och Sverige. Sedan finns det alltid två sidor av ett mynt. Konsekvensen för flyktingarna är att alla dras över en kant. Det kan ha betydelse för flyktingarnas förutsättningar när de väl når sitt mål. Stereotyperna som finns i samhället gör att fördomar för de med utländsk bakgrund påverkas eftersom det finns förutfattade meningar. Det kan innebära att människor i Sverige känner rädsla, förakt eller exempelvis hat mot flyktingar. Det kan även ha betydelse för hur samhällsklyftorna ser ut. Flyktingarnas möjlighet till att få jobb, lära sig språket och få en svensk gemenskapskrets påverkas. Att flyktingar drar sig till samma områden och till dem som har samma upplevelser som dem själv istället för till dem som tittar snett och som dessutom talar ett annat språk, är kanske inte så konstigt ändå. Hur "vi svenskar" hade gjort i samma situation kan man fråga sig.

Alla undersökta årtal visade att flyktingar framställs som offer vilket vi tror är en vanlig sorgebild av flyktingar som finns i medierna. Det kan tolkas som att det är synd om flyktingarna eftersom de gått igenom mycket hemsgheter och oro. Vi tror att det samtidigt är en form av stereotyp som kan påverka flyktingarna i Sverige, både positivt och negativt. Människor kan bry sig om och vilja hjälpa till men samtidigt kan det konstrueras som att det sorgsna och hemska nu kommer hit istället. Det finns ofta två sätt att tolka något.

En möjlig orsak, som vi ser, till att Europa och Sverige har blivit mer främlingsfientliga under de 20 år vi har undersökt kan vara att det inte fanns någon tidigare kunskap om att ta emot många flyktingar innan 1995. Under 2015 tog Sverige emot 162 877 asylsökande personer vilket blev en stor påfrestning på kommunerna eftersom de bär ansvaret för ensamkommande asylsökande flyktingbarn. Samtidigt stängde stora delar av Europa gränserna mot flyktingarna och ordet gränskontroll blev allt vanligare i medierna. I Sverige har även det politiska partiet Sverigedemokraterna fått större inflytande efter det senaste valet då de fick 12,9 procent av rösterna och blev det tredje största riksdagspartiet. I samband med det har debatt och diskussion kring invandring och flyktingar fått stort utrymme i journalistiken. Det vi ser tecken på är socialkonstruktionism, att vi människor är beroende av den historiska och kulturella kontexten. Sverige och Europa har en social samhällsstruktur medan de flyktingar som kommer hit har en annan. Därför anser vi att resultatet av vår undersökning har betydelse för den rådande världsbilden. Berger och Luckmann (1998) menar att den tid

vi lever i nu formar identiteter i olika kulturella sammanhang vilket gör att skillnader och likheter blir tydliga i olika kulturella grupper och sociala samhällsstrukturer. I dagens samhälle kan det bli en form av kulturkrock både från svenskarnas och flyktingarnas sida. Fördomar gentemot flyktingar som formas bygger på stereotyperna vi nämnt tidigare där medierna har stor makt. Det kan leda till att svenskar inte gör sitt yttersta för att välkomna och istället väcks aggression och missnöje över att flyktingarna kommer hit vilket kan bli ett problem. Det kan alltså bildas en främlingsfientlighet som påverkar samhället och förutsättningarna för flyktingarna som kommer. För samtidigt som det blir en kulturkrock för svenskar så kommer flyktingarna till en ny kultur som enligt medierna är frikulturell och positiv (Brune, 2000). Det kan bli en krock om det visar sig att den bilden inte är sann vilket kan påverka deras inställning till sitt nya land. Det kan alltså bli en problematisk situation i samhället och det kanske inte är så konstigt att medierna kopplar invandringen till ett problem som Brunes (1998) forskning visar. Medierna kanske oftare erbjuder tolkningen av att det är flyktingarna som är problemet när det egentligen kan vara en konsekvens av flera orsaker. Och om bilden av flyktingar som ett problem rör sig i samhället kan det bli mer förståeligt varför ett politiskt parti med rötter i rasismen kan etablera sig i svensk politik.

Den kunskap som vi anser att studien kan bidra med är att man tydligt ser en uppåtgående kurva när det kommer till “vi” och “dem”. Enligt resultatet vill Sverige och Europa bevara sin kultur och sin sociala samhällsstruktur. Det blir tydligt i en undersökning som den här. Det kan vi koppla till diskursteorins syn på maktrelationer i samhället som påverkas av “vi” och “dem”. Enligt Berglez och Olausson (2008) ska maktstrukturer undersökas för att se vilka grupper som är över och underordnade i samhället och se hur vissa styr medan andra diskrimineras. Baserat på vårt resultat så kan “vi” och “dem” både påverka samhällsstrukturerna och maktrelationerna i samhället. Om “de andra”, flyktingarna, genom reportagen representeras och stereotypiseras som ett hot och problem påverkar det deras ställning i samhället. Om det svenska samhället representeras som det bästa, kan det leda till bilden av att de bästa även bör ha den största makten till skillnad från “de andra” från en annorlunda kultur.

Enligt oss har mycket kunskap synliggjorts genom att undersöka representationen av flyktingar över tid genom reportage från Aftonbladet. Eftersom Aftonbladet är av Sveriges mest lästa kvällstidning är det många människor som påverkas av reportagen.

En aspekt som vi inte valde att undersöka var bilderna som tillhörde de olika reportagen. Av egen erfarenhet blir bilderna allt grövre och personligare med tiden och det hade kunnat bidra med mer kunskap om hur flyktingarna representeras.

7.4 Förslag på vidare forskning

Med avstamp i vårt resultat om att flyktingarna över tid har beskrivits som offer som med tiden blivit konstruerade som “de andra”, annorlunda från “oss” svenskar som kan kopplas till hot, tycker vi att det är en intressant forskning att fortsätta bygga vidare på. Det för att se hur representationerna av flyktingar har förändrats sedan 2015 och framåt med tio års mellanrum. Det är spännande att undersöka om händelser på vägen kan påverka representationen av flyktingarna. Eftersom det under 2015 kom många flyktingar till Sverige ser vi det även samhällsnyttigt att forska på om mediernas bilder har förändrats när de har bott i Sverige under en tid.

Det hade varit intressant att se ytterligare en studie på samma tema men med undersökningar av visuella medier som empiriskt material istället för tryckt press. Det känns relevant eftersom de har skett så pass stor utveckling av de visuella medierna under de senaste åren.

Vidare vore det intressant att genomföra en jämförande studie inom samma område. Genom att till exempel jämföra dagstidningen Dagens Nyheter och Aftonbladet för att se eventuella likheter och skillnader i framställningarna av flyktingarna.

Referenser

Ahrne, Göran, & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*.

Stockholm:Liber AB

Andersson Schwarz, Jonas & Hammarlund, Johan (2016): Kända men inte erkända: Skildringen av Avpixlat och andra invandringsfientliga nätmedier i fem svenska dagstidningar 2013-2015. Andersson Schwarz, Jonas & Truedson, Lars: *Migrationen i medierna: men det får en väl inte prata om?* Stockholm: Institutet för mediestudier

Berglez, Peter & Olausson, Ulrika (2008). *Kritisk diskursanalys*. I Ekström, Mats (Red.) *Mediernas språk*. (s 121 – 138) Malmö: Liber.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1998). *Kunskapssociologi: hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. 2. uppl. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Bolin, Niklas & Hinnfors, Jonas Hinnfors & Strömbäck, Jesper (2016): Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress 2010–2015. Andersson Schwarz, Jonas & Truedson, Lars: *Migrationen i medierna: men det får en väl inte prata om?* Stockholm: Institutet för mediestudier

Brune, Ylva (1998): Tårögda flickor och kusliga män. Brune, Ylva: *Mörk magi i vita medier*. (s. 29-58) Stockholm: Carlsson

Brune, Ylva (2000). *Stereotyper i förvandling: svensk nyhetsjournalistik om invandrare och flyktingar*. Stockholm: Utrikesdep., Regeringskansliet

- Brune, Ylva (2004). *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld*. Diss. Göteborg : Univ., 2004. Göteborg.
- Castles, Stephen, De Haas, Hein & Miller, Mark J. (2014). *The age of migration: international population movements in the modern world*. 5. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Dyer, Richard (red.) (1977). *Gays and film*. London: BFI
- Fairclough, Norman (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity
- Fairclough, Norman (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold
- Eliasson, Annika. (2013). *Kvantitativ metod från början*. (3., uppdaterade uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Eriksen, Thomas Hylland (1998). *Etnicitet och nationalism*. Nora: Nya Doxa
- Eriksson Baaz, Maria (1999): Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Thörn, Håkan, Eriksson, Catharina & Eriksson Baaz, Maria: *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa
- Gustafsson, Bengt, Hermerén, Göran & Petersson, Bo (2005). *Vad är god forskningssed?: synpunkter, riktlinjer och exempel*. Stockholm: Vetenskapsrådet
- Grip, Lena (2002). *Mediernas syn på De Andra: en medieanalytisk studie i samband med mordet på Fadime*. Karlstad: Institutionen för samhällsvetenskap, Avdelningen för geografi och turism, Univ.
- Hall, Stuart, Evans, Jessica & Nixon, Sean (red.) (2013). *Representation*. 2. ed. London: SAGE

Hall, Stuart (red.) (1997). *Representation: cultural representations and signifying practices*. London: Sage in association with the Open University

Häger, Björn (2014). *Reporter: en grundbok i journalistik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Loomba, Ania (2006). *Kolonialism/Postkolonialism: en introduktion till ett forskningsfält*. Stockholm: Tankekraft

Lindgren, Simon (2009). *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Lindgren, Simon & Lundström, Ragnar (2010). *Ideala offer, och andra: konstruktioner av brottsutsatta i medier*. 1. uppl. Malmö: GleerupBerger

McLeod, John (2010). *Beginning postcolonialism*. 2., [rev. and updated] ed. Manchester: Manchester University Press

Migrationsverket. (2017). Historik. Sökdatum 20171107, från <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html>.

Nationalencyklopedin. (2017). Flykting. Sökdatum 20171109, från <https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/flykting>.

Nationalencyklopedin. (2017). Jugoslaviska krigen. Sökdatum 20171109, från <https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jugoslaviska-krigen>.

Nationalencyklopedin. (2017). Kvällstidning. Sökdatum 20171121, från <https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kvällstidning>.

Nationalencyklopedin. (2017). Syriska inbördeskriget. Sökdatum 20171113, från <https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/syriska-inb%C3%B6rdeskriget>.

Regeringskansliet. (2017). Sveriges väg till EU-medlemskap. Sökdatum 20171108, från <http://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/medlemskapet-i-eu/sveriges-vag-till-eu-medlemskap/>.

Said, Edward W. (2016). *Orientalism*. Nyutg. Stockholm: Ordfront

Statistiska centralbyrån. (2017). Från fem till åtta partier i riksdagen. Sökdatum 20171108, från https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/val-och-partier/valresultat-over-tid/#story_8495a8ed-78e3-4beb-995e-62c68d53631f.

Statistiska centralbyrån. (2017). Från massutvandring till rekordinvandring. Sökdatum 20171108, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/in-och-utvandring/>.

Svanberg, Ingvar & Tydén, Mattias (1999). *I nationalismens bakvatten: om minoritet, etnicitet och rasism*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Bilagor

Lista över utvalda tidningsartiklar från Aftonbladet

1. Aftonbladet 95-01-10: *Kvinnornas paket snart framme* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734919950110258471&serviceId=2>
2. Aftonbladet 95-07-16: *Vi låter oss inte utrotas* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734919950716270718&serviceId=2>
3. Aftonbladet 95-07-17: *Vi bönfäller om våra liv* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734919950717270691&serviceId=2>
4. Aftonbladet 95-08-31: *Krigets offer finns överallt* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734919950831259581&serviceId=2>
5. Aftonbladet 95-09-19: *Krigets ansikten* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734919950919262742&serviceId=2>
6. Aftonbladet 05-06-05: *Här vårdas de som inte får synas* <https://web-retriever-info-com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=0573492005060510807925&serviceId=2>.
7. Aftonbladet 05-08-20: *Vi får aldrig se Josef igen* <https://web-retriever-info-com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=057349200508202025513ec4e63a65cee564285b8171ff&serviceId=2>.
8. Aftonbladet 05-11-09: *Gabriel slipper leva gömd* <https://web-retriever-info-com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734920051109fae9a6c5fa77e41c573ba72035b79b94&serviceId=2>.
9. Aftonbladet 05-11-16: *Nu vågar de komma fram* <https://web-retriever-info-com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=0573492005111696d177a7043b0412740f7fce4417efbd&serviceId=2>.

10. Aftonbladet 05-12-22: *Kastades ut efter fyra år* <https://web-retriever-info-com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05734920051222417c934fe2bb4305f9d800579a8ce343&serviceId=2>.
11. Aftonbladet 15-08-30: *Mamman "Vi har bara en chans"* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=0573492015083003861d81f6a71b4ba0510d0aaf5e9d38&serviceId=2>
12. Aftonbladet 15-09-09: *De sover bland sopor* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=057349201509097e5b4bddfe2fbe4c5569b5f07bd1a0ae&serviceId=2>
13. Aftonbladet 15-09-17: *"De tog min pappa"* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=0573492015091716be326d2e76b6babe03d54bc561e883&serviceId=2>
14. Aftonbladet 15-11-01: *Mahmud: Jag vill till Sverige* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=0573492015110110547d05755a92a751210476601ed6d3&serviceId=2>
15. Aftonbladet 15-12-28: *81 blev räddade av de gula båtarna* <http://web.retriever-info.com.proxy.lnu.se/services/archive/displayDocument?documentId=057349201512284ea6f1b92970e7f9b9e9e8d8b2b25df5&serviceId=2>